

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 1248/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grzegorz Krężolek
Protokolant:	Iwona Mrazek

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2022 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa A. C. (1)

przeciwko W. J., T. J. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 31 sierpnia 2020 r. sygn. akt I C 486/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I, II, III, IV i V w ten sposób , że :

a/ punktowi I nadaje treść :

„ I zasądza od pozwanych W. J. i T. J. (1) na rzecz powódki A. C. (1) solidarnie kwotę 53 318,19 zł / pięćdziesiąt trzy tysiące trzysta osiemnaście złotych, dziewiętnaście groszy/ z ustawowymi odsetkami od dnia 29 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r do dnia zapłaty „ ,

b/ uchyla punkty II, III, IV i V sentencji wyroku,

c/ zmieniając dotychczasowe oznaczenie punktów VI , VII, VIII i IX sentencji wyroku , oznacza je odpowiednio jako : II, III, IV i V,

2. oddala apelację pozwanych w pozostałym zakresie, a apelację powódki w całości,

3. nie obciąża powódki kosztami postępowania apelacyjnego należnymi pozwanym,

4. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie, na rzecz adwokata E. N. kwotę 2700 zł , /dwa tysiące siedemset złotych/ w tym podatek od towarów i usług , tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym

5. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata A. I. kwotę 4050 zł , /cztery tysiące pięćdziesiąt złotych/ w tym podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanym w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt I ACa 1248/20

UZASADNIENIE

A. C. (1) w ostatecznie określonym żądaniu pozwu skierowanego przeciwko W. J. i T. J. (1) domagała się zasądzenia od nich solidarnie kwoty 113 120,48 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 maja 2015r. Wniosła także o obciążenie pozwanych kosztami procesu.

Uzasadniając żądanie wskazała , że dochodzi od pozwanych odszkodowania za to , że nie wykonali oni zobowiązania na podstawie którego mieli spłacać zobowiązania kredytowe zaciągnięte przez powódkę w trzech bankach. Otrzymane w ten sposób środki powódka przekazała pozwanym za wyjątkiem kwoty 5000złowych , które traktowała jako formę należnego jej wynagrodzenia i nie obejmuje jej dochodzonym świadczeniem wyrównawczym.

Dodała , że zarówno ona jak i pozwani zostali prawomocnie skazani za przestępstwa z art. 286 §1 kk i 273 kk w zw z art. 11 §2 kk na szkodę banków w których A. C. (1) powódka zaciągnęła zobowiązania kredytowe , doprowadzając je w ten sposób do niekorzystnego rozporządzenia mieniem.

Jak wskazywała ponadto, sama nie spłacała tych długów wynikających z zawartych umów , a pozwani nie wywiązali się z obietnicy wykonywania za nią tych obowiązków Zaniechanie spłaty przez pozwanych spowodowało ,że banki zaczęły dochodzić od niej swoich wierzytelności.

Jej zdaniem , poza kwotą , którą traktowała jako swoje wynagrodzenie, pozostała część dochodzonych wierzytelności wraz z kosztami postępowań sądowych oraz egzekucyjnych jest jej od pozwanych należna. Odpowiada ona kwocie ostatecznie przez nią określonej.

Pozwani domagali się oddalenia powództwa w całości i przyznania na swoją rzecz od powódki kosztów postępowania.

W swoim stanowisku podnosili , że w wyroku karnym ani powódka ani oni nie zostali zobowiązani do zwrotu na rzecz banków kwot wskazanych jako te, w zakresie których doszło do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, na skutek czynów przypisanych stronom sporu przez Sąd.

To powoduje , że ewentualna odpowiedzialność W. i T. J. (1) mogłaby zostać ograniczona tylko do wskazanych w wyroku karnym kwot niekorzystnych rozporządzeń dokonanych przez banki.

Pozwani zaprzeczyli aby uzyskane na podstawie umów kredytowych zawartych tylko przez A. C. (1) z bankami pieniądze zostały im przez nią przekazane.

Twierdzili , że powódka przeznaczyła je na własne , konsumpcyjne cele , remontując m. in lokal mieszkalny oraz spłacając inne zobowiązanie kredytowe.

Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2020r. Sąd Okręgowy w Krakowie :

- zasądził od pozwanych W. J. i T. J. (1) na rzecz powódki A. C. (1) solidarnie kwotę 1510,01 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 stycznia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r. i ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty [pkt I] ,

-zasądził od pozwanych W. J. i T. J. (1) na rzecz powódki A. C. (1) solidarnie kwotę 24 126,07 z odsetkami:

-od kwoty 22 299,77 zł w wysokości ustawowej od dnia 29 stycznia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r., a od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty ,w wysokości ustawowej za opóźnienie;

-od kwoty 1826,30 zł w wysokości ustawowej za opóźnienie od dnia 29 stycznia 2020r. do dnia zapłaty wskazując , iż pozwani mogą się zwolnić ze zobowiązania poprzez zapłatę tej kwoty na rzecz Banku (...) SA w W.[pkt II],

- zasądził od pozwanych W. J. i T. J. (1) na rzecz powódki A. C. (1) solidarnie kwotę 8,17 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 stycznia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r.i ustawowymi za opóźnienie a od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty[pkt III],

-zasądził od pozwanych na rzecz powódki solidarnie kwotę 29 171,01 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 stycznia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r.,iustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty , wskazując , iż mogą oni zwolnić się od tego zobowiązania poprzez zapłatę zasądzonej kwoty na rzecz (...) Bank (...) SA we W.[pkt IV] ,

-zasądził od pozwanych na rzecz powódki solidarnie kwotę 30 636,08 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 stycznia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r., oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty, wskazując , iż mogą się zwolnić z tego zobowiązania poprzez zapłatę tej kwoty na rzecz (...)Fundusz(...) w W.[pkt V] ,

- w pozostałej części powództwo oddalił [pkt VI] ,

- przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata E. N. kwotę 4 428 zł – w tym podatek od towarów i usług- tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną / powódce / z urzędu[pkt VII],

-przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata A. I. kwotę 4 428 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną /pozwany / z urzędu[pkt VIII] oraz

- kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa[pkt IX sentencji wyroku] .

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

Powódka A. C. (1) / uprzednio M. /zawarła z pozwanymi W. J. i T. J. (1) umowę na podstawie której, miała podpisać umowy kredytowe lub pożyczki z bankami i pobrać na ich podstawie pieniądze.

Z tych środków miała otrzymać 5 000 zł,ich resztę przekazać pozwanym, którzy zapewniali ją , że będą w ten sposób zaciągnięte zobowiązania, spłacać.

Dla osiągnięcia tego celu, w sytuacji gdy powódka nie miała zdolności kredytowej pozwana W. J. - jej kuzynka - wystawiła powódce nieprawdziwe zaświadczenie o zatrudnieniu i osiąganych zarobkach a dokumenty miały przekonać banki, iż A. C. (1) daje gwarancje spłaty tych kredytów lub pożyczek , które miała zaciągnąć

W dniu 25 lutym 2011r. powódka zawarła z Bankiem (...) umowę kredytu na kwotę 14 575,60 zł. Kredyt został wypłacony. W drodze umowy cesji bank przeniósł wierzytelność wobec powódki wynikającą z tej umowy na rzecz (...) (...) Fundusz (...) w W..

W dniu 10 marca 2011r A. C. (1) zawarła z Bankiem (...) SA w W. umowę pożyczki na kwotę 34 680,01 zł. Środki z niej zostały wypłacone.

W dniu 3 marca 2011r. powódka zawarła z (...) Bankiem SA we W. , którego następcą prawnym jest (...) Bank (...) SA we W., umowę pożyczki nr (...) na kwotę 19 804,56 zł. Pożyczka została wypłacona.

Powódka zatrzymała z pozyskanych w ten sposób środków kwotę 5 000 zł., a pozostała ich część przekazała pozwanym.

Z dalszej części ustaleń wynika , że :

A. M. / obecnie C. / oraz pozwani W. J. i T. J. (1) zostali wyrokiem z dnia 13 czerwca 2013r w sprawie (...) prawomocnie skazani przez Sąd Rejonowy (...) wK. za to, że działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Bank (...) S.A., (...) Bank SA / obecnie Bank (...), Bank (...) SA, przedkładając przy tym poświadczające nieprawdę zaświadczenie o zatrudnieniu i zarobkach w firmie (...) (...). (...), wystawione przez osobę nieuprawnioną.

Pozwani nie wywiązali się z obietnicy danej powódce co do przejęcia na siebie obowiązku spłaty zobowiązań pożyczkowych i kredytowego , które zaciągnęła.

Sąd I instancji ponadto ustalił , iż na dzień 20 maja 2014r. zadłużenie powódki wobec Banku (...) SA w W. wynosiło 58 305,22 zł. Po tej dacie komornik wyegzekwował od powódki na rzecz tego wierzyciela kwotę 1510,01 zł.

Na dzień 12 listopada 2014r. zobowiązanie powódki wobec (...) Bank (...) SA w W. wynosiło 29 179,18 zł. Po tej dacie komornik wyegzekwował od powódki na rzecz tego wierzyciela kwotę 8,17 zł.

Na dzień 10 grudnia 2014r. zobowiązanie powódki wobec (...) (...) Fundusz (...) w W. wynosiło 30 636,08 zł .

Ocenę prawną roszczenia powódki , które uznał za w przeważającej części uzasadnione, Sąd I instancji oparł na stwierdzeniach i wnioskach , które nie do końca przejrzyste , a wobec tego uzupełnione w pewnych fragmentach przez uwagi precyzujące Sądu Apelacyjnego , można podsumować w następujący sposób:

a/ umowa , którą strony sporu zawarły pomiędzy sobą , na podstawie której A. C. (1) miała w zamian za określoną sumę wynagrodzenia , zaciągnąć zobowiązania w trzech bankach , a pozwani uzyskać w ten sposób , przekazane przez nią pieniądze, następnie spłacać za powódkę zaciągnięte zobowiązania, jest dopuszczalną w świetle zasady swobody umów i ważnie zawartą umową pomiędzy powódką , jej kuzynką W. J. i jej mężem.

Oceny tej nie zmienia okoliczność , iż A. C. (1) nie miała możliwości realnej spłaty zaciągniętych zobowiązań, nie dysponując zdolnością kredytową o czym wiedziały wszystkie strony twej umowy.

Sąd I instancji wskazał , że prawomocnym wyrokiem karnym powódka i pozwani nie zostali skazani za to , że nie mieli zamiaru i możliwości spłaty kredytów tylko za to, iż doprowadzili banki do niekorzystnego rozporządzenia przedkładając przy tym poświadczające nieprawdę zaświadczenie o zatrudnieniu i zarobkach w firmie (...) (...) (...), wystawione przez osobę nieuprawnioną/ pozwaną W. J. /.

Stąd brak jest podstaw do przyjęcia , iż działali ze z góry powziętym zamiarem nie spłacania zaciągniętych zobowiązań pożyczkowych i kredytowego.

Jak wskazał Sąd, spłata ta chociaż przez nich zamierzona „ nie udała się”. W tym kontekście zwrócił uwagę , że inne zobowiązanie, zaciągnięte wcześniej , środki z którego także miały być przekazane pozwanym [i nie objęte żądaniem zgłoszonym w rozstrzyganej sprawie] zostało przez J. spłacone,

b/ pozwani zobowiązali się wobec niej – za wynagrodzeniem w kwocie 5000zł [której nota bene A. C. (1) stanowczo i konsekwentnie nie zaliczała do dochodzonego w sprawie roszczenia [uwaga własna Sądu Apelacyjnego] , do zwolnienia jej ze zobowiązań zaciągniętych wobec banków (...) SA oraz (...) Bank SA.

Przejęcie przez W. i T. J. (1) tych zobowiązań, w sytuacji gdy powódka ich nie spłacała ,a w ramach prowadzonych wobec niej postępowań egzekucyjnych wyegzekwowano od niej jedynie niewielką kwotę / łącznie 1518,18 zł / , uzasadnia uwzględnienie żądania A. C. (1) w zakresach określonych w punktach II, IV i Vsentencji wyroku.

Zdaniem Sądu Okręgowego, zwolnienie z zobowiązania może polegać wprost na przekazaniu odpowiednich środków powódce albo poprzez zwrot tych środków bezpośrednio bankom i (...) Funduszowi (...) w W. /który nabył wierzitelność wobec powódki , którą dotąd dysponował Bank (...) SA - uwaga własna Sądu Apelacyjnego / , tym bardziej , że zasądzenie należności tylko na jej rzecz mogłoby doprowadzić do sytuacji w której A. C. nie przekazałaby tych środków swoim wierzycielom i to w sytuacji, gdy wszystkie strony rozstrzyganej sporu są wobec nich odpowiedzialne za szkodę na podstawie art. 415 kc , wobec treści prawomocnego wyroku karnego z 13 czerwca 2013r w sprawie (...)Sądu Rejonowego (...)w K.,

c/ Podstawą dla zasądzenia od pozwanych na rzecz powódki kwoty łącznej 1518, 18 zł [8,17 zł i 1510, 01 zł] był fakt , że suma ta została wyegzekwowana od powódki na rzecz banków - wierzycieli Banku (...) SA w (...) Bank (...) SA we W. , na podstawie prowadzonych przeciwko powódce z ich inicjatywy postępowań egzekucyjnych,

d/ mimo , iż powódka nie obejmowała zakresem dochodzonego roszczenia kwoty 5000zł - traktowanego przez nią jako należne jej wynagrodzenie za zaciągnięcie zobowiązań pożyczkowych i kredytowego , Sąd II instancji kolejny fragment rozważań poświęcił temu , w jaki sposób , na poczet zobowiązania pozwanych , zaliczyć tę sumę. Wskazał ,że A. C. (1) nie określiła na poczet którego z długów [wynikających z zaciągniętych zobowiązań wobec banków - uwaga własna Sądu Apelacyjnego] i nie była ona podzielona na każdy z nich.

Wymogi wyroku- jak pisze wprost Sąd I instancji „wymagały aby tę kwotę w jakiś sposób przypisać do poszczególnych wierzitelności, [...] przypisał ją do wierzitelności wynikającej z niespłaconego kredytu wobec Banku (...) SA. Z punktu widzenia pozwanych nie ma to znaczenia z którą umową powiązana zostanie kwota 5000 zł. O tym sąd orzekł w pkt II wyroku”

Równocześnie potwierdził , iż w tym punkcie orzeczenia popełnił błąd rachunkowy albowiem dług powódki wobec Banku (...) SA wynosi nie 24 126, 07zł ale 58 305,22 zł na którą to sumę składają się (39 280,25 zł - należność , odsetki w kwocie 18 903,97zł oraz 121 zł odpowiadające kosztom egzekucji. Po potrąceniu sumy rzeczywiście na rzecz tego banku wyegzekwowanej od powódki , należność ta zamyka się wielkością 56 795,21 zł. Należało ją jeszcze pomniejszyć o wskazana wyżej sumę 5 000 złotych i dlatego w punkcie II sentencji orzeczenia powinna być zasądzona na rzecz powódki kwota 51 795,21 zł , a nie suma tam przyjęta - 24 126,07 zł. Przy tym odsetki ustawowe i ustawowe za opóźnienie od niej należne są zdaniem, Sądu powódce od kwoty 49 968,91 od dnia 29 stycznia 2015r., a od pozostałej, 1826,30 zł odsetki ustrawowe za opóźnienie od dnia 29 stycznia 2020r,

e/ kwota zasądzona w punkcie IV 29 171, 01zł, odpowiadała wierzitelności , którą powódka jest zobowiązana wobec (...) Bank (...) SA po jej ograniczeniu o sumę rzeczywiście na rzecz tego banku wyegzekwowaną od A. C. (1) w ramach postępowania wykonawczego - kwota 8, 17 zł ,

f/ suma zasądzona w punkcie V sentencji orzeczenia odpowiada zobowiązaniu powódki wobec (...) (...) Fundusz (...) w W., przy czym Sąd podniósł , że wierzitelność ta nie została zaspokojona w jakimkolwiek zakresie,

g/ odsetki od zasądzonych świadczeń są należne powódce zdaniem Sądu od dnia 29 stycznia 2015r - daty pisma w którym żądania zostały ostatecznie przez A. C. (1) określone. Jedynie we odniesieniu do sumy 1826 , 30 zł początkowa data ich naliczenia została określona od dnia 29 maja 2020r , odpowiadającego dacie pisma procesowego w którym żądanie to , zdaniem Sądu Okręgowego, zostało zgłoszone.

Przyznania wynagrodzeń reprezentującym zarówno powódkę jak i pozwanych pełnomocnikom z urzędu, za pomoc prawną ze środków budżetowych, Sąd I instancji nie uzasadnił , podobnie jak i rozstrzygnięcia, którym kosztami sądowymi związanymi z postępowaniem obciążył Skarb Państwa.

Apelacje od tego orzeczenia złożyła zarówno powódka jak i pozwani.

W. i T. J. (1)zaskarżając je w zakresie punktów I – V sentencji, domagali się wydania przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia reformatoryjnego którym powództwo zostanie oddalone w całości.

Pełnomocnik pozwanych domagał się także przyznania na swoją rzecz kosztów zastępstwa z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, wobec ich nie pokrycia przez reprezentowanych.

Środek odwoławczy został oparty na zarzutach :

- błędu w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie , że strony sporu zgodnie z umową , którą pomiędzy sobą zawarli co do pozyskania środków z pożyczek i kredytu, które później zaciągnęła powódka , mieli zamiar spłacać te zobowiązania wobec banków.

Zdaniem skarżących , brak takiego zamiaru u powódki i pozwanych wynika nie tylko z opisów czynów za jakie zostali skazani prawomocnym wyrokiem karnym z dnia 13 czerwca 2013r ale także z części zeznań powódki , która w niej wskazała , iż to , że pozwani spłacili wcześniej za nią inne zobowiązanie kredytowe, miało doprowadzić tylko do poprawienia jej wiarygodności kredytowej .

Obydwa te źródła dowodowe przeczą poprawności konstatacji faktycznej Sądu I instancji zgodnie z którą zawierając pomiędzy sobą porozumienie, strony sporu miały zamiar spłacić zobowiązania zaciągnięte przez A. C. (1) wobec banków (...) SA (...) Bank SA,

- naruszenia prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 353¹ kc w zw. z art. 58 kc poprzez uznanie , że porozumienie pomiędzy stronami sporu , uznane przez Sąd I instancji jako ważnie zawartą umowę nienazwaną, może być oceniona jako źródło zobowiązania po stronie małżonków J. do zwrotu na rzecz powódki świadczeń uzyskanych przez nią od wymienionych wyżej banków.

Zdaniem skarżących umowa ta była nieważna , stanowiąc porozumienie określające warunki wspólnie popełnianego czynu niedozwolonego.

W tych okolicznościach , dla braku uzasadnionej – ważnej - podstawy dochodzonego roszczenia, zdaniem apelujących powództwo A. C. (1) powinno zostać oddalone w całości.

Odpowiadając na apelację pozwanych , A. C. (1) domagała się jej oddalenia jako pozbawionej uzasadnionych podstaw oraz obciążenia ich kosztami postępowania apelacyjnego.

Powódka , swoim środkiem odwoławczym , zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w punktach II i VI jego sentencji , domagając się jego zmiany poprzez zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz skarżących, w miejsce wskazanej w punkcie II kwoty 27 669, 14 zł , sumy 51 795, 21 zł oraz obciążenie W. i T. J. (1) kosztami procesu , odpowiadającymi wynagrodzeniu pełnomocnika powódki ustanowionego z urzędu.

Na wypadek nie uwzględnienia apelacji, pełnomocnik powódki wnosił o przyznanie na jego rzecz wynagrodzenia za tę pomoc w postępowaniu apelacyjnym , wobec ich nie pokrycia przez reprezentowaną w jakiegokolwiek części.

Nie formułując w sposób wyraźny żadnego z zarzutów procesowych ani materialnych, w motywach apelacji powódka podniosła , iż Sąd I instancji mimo , że prawidłowo ustalił zakres zobowiązania skarżącej wobec Banku (...) SA na kwotę 58 305, 22zł oraz sumę wyegzekwowanego na rzecz tego wierzyciela od niej świadczenia - kwoty 1510, 01zł - jak również , że na poczet tego zobowiązania należy zaliczyć także sumę 5000zł., którą A. C. otrzymała od pozwanych jako wynagrodzenie za zaciągnięcie zobowiązań wobec banków , środki z których im przekazała , niezasadnie zasądził jedynie kwotę 27 669, 14zł zamiast 51 795, 21 zł [58 305, 22- 1510, 01 – 5 000].

Argumentowała , że tylko poprzez określenie wysokości roszczenia powódki wobec pozwanych na łączną sumę 113 120, 48 zł - odpowiadającą kwocie , której otrzymanie pozwoli jej zwolnić się od długów , które obciążają jej majątek na skutek zaciągnięcia wobec wszystkich trzech banków zobowiązań pożyczkowych i kredytowego.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy pozwanych jest uzasadniony w części , prowadząc do zmiany objętego nim wyroku Sądu Okręgowego w sposób wskazany w punkcie 1I lit a/-c/ orzeczenia Sądu Apelacyjnego.

Przyczyny , które zdecydowały o uznaniu za zasadną apelacji W. i T. J. (1) równocześnie zdecydowały także o tym , iż apelacja A. C. (1) została oddalona w całości , jako niezasadna.

Apelacyjny zarzut pozwanych kwestionujący sposób dokonania przez Sąd I instancji ustaleń , odnosi się tylko do jednego ustalonego faktu , iż strony sporu miały zamiar spłacać zaciągnięte zobowiązania pożyczkowe i kredytowe wobec Banku (...) SA (...) Bank SA , którego następcą prawnym jest (...) SA , a o tym miał świadczyć fakt , iż uzyskany wcześniej w taki sam sposób przez powódkę kredyt w (...) , został przez pozwanych spłacony.

Zarzut ten jest usprawiedliwiony z kilku , niezależnych od siebie, przyczyn.

Wbrew stanowisku Sądu meriti z tego , że wcześniej doszło do spłaty innego zobowiązania nie można zbudować wystarczającej podstawy do wnioskowania , że strony sporu miały zamiar postępowania w taki sam sposób później. Tym bardziej , że jak trafnie zauważają skarżący , w części swojego zeznania poświęconej tej kwestii , złożonego na rozprawie w dniu 15 stycznia 2020r A. C. (1) inaczej interpretowała fakt spłaty środkami pozwanych zobowiązania kredytowego wobec (...) mówiąc , że posłużyła ona uwiarygodnieniu jej jako rzetelnej klientki instytucji kredytowych.

Z całą pewnością natomiast , spłata ta nie jest dostateczną podstawą do wnioskowania o zgodnym zamiarze umawiających się , co do spłacania zobowiązań z umów , które powódka zaciągała później.

Przede wszystkim sprzeciwia się poprawności takiego wniosku faktycznego , który przyjął Sąd I instancji , opis czynów stanowiących przestępstwa z art. 286§1 i art. 273 kk w zw. z art. 11§2 kk , które zostały pozwanym przepisane i za które zostali skazani prawomocnym wyrokiem karnym Sądu Rejonowego (...)w K.z dnia 13 czerwca 2013r w sprawie o sygnaturze (...).

Z opisów tych jednoznacznie wynika , poza innymi znamionami tych występków , iż swoim działaniem m. in. przez posłużenie się poświadczającym nieprawdę dokumentem, wprowadzili pracowników wszystkich trzech banków: (...) SA , (...) Bank SA i Banku (...) SA w błąd , także co do zamiaru i możliwości wywiązania się z umów pożyczek i kredytu które zawarła A. C. (1) [primo voto M.]

Stąd podważane omawianym zarzutem ustalenie Sądu I instancji , jako dokonane sprzecznie z art. 11 kpc zostaje , przy podzieleniu stawianego zarzutu , wyeliminowane z podstawy faktycznej orzeczenia.

Już tylko na marginesie należy dostrzec , że wskazany przepis procesowy wykluczał prowadzenie przez Sąd cywilny dowodów dla poczynienia ustaleń sprzecznych z przepisaniem w prawomocnym wyroku karnym brakiem zamiaru spłaty zobowiązań wynikających z umów zawartych ze wskazanymi bankami. Nie mógł też ustalić sprzecznie z nim , że strony sporu taki zamiar miały , a wynikał on z porozumienia jakie zawarły przed zaciągnięciem zobowiązań przez powódkę na podstawie umów z lutego i marca 2011r.

Ponieważ ani powódka ani pozwani w swoich środkach odwoławczych nie kwestionują sposobu w jaki Sąd I instancji ocenił zgromadzone dowody ani nie podważają innej części ustaleń , które Sąd Okręgowy poczynił na podstawie dokonanej oceny , ustalenia te [poza wyeliminowanym ich elementem potwierdzającym zgodny zamiar stron w zakresie spłaty zobowiązań] , Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

Dokonuje ich uzupełnienia o fakty , które nie były pomiędzy stronami przedmiotem sporu , a zaistniały po zamknięciu rozprawy przez Sąd I instancji.

Przedstawiają się one następująco :

- poza ustaloną przez Sąd Okręgowy łączną kwotą 1518, 18 zł od powódki A. C. (1) na rzecz któregokolwiek z banków w których zaciągnęła zobowiązania kredytowe i pożyczkowe ani na rzecz (...) (...) Funduszu(...) w W. , który nabył wierzycelność (...) SA wobec powódki z tytułu umowy kredytowej zawartej w dniu 25 lutego 2011r., do dnia zamknięcia rozprawy przed Sądem II instancji nie została wyegzekwowana jakakolwiek kolejna część długu.

Obydwa postępowania egzekucyjne przeciwko niej , prowadzone z inicjatywy banku (...) SA w sprawie oznaczonej sygnaturą (...)oraz z wniosku Funduszu (...) w sprawie oznaczonej sygnaturą (...) zostały umorzone.

Żaden z wierzycieli po datach umorzeń , nie ponawiał próby egzekucyjnego zaspokojenia swojej wierzycelności wobec powódki,

- kwoty wskazane w opisie występów przypisanych pozwanym , w prawomocnym wyroku karnym z dnia 13 czerwca 2013 w sprawie (...)jako wskazujące na rozmiary ilościowe niekorzystnych rozporządzeń dokonanych przez banki na skutek przestępstw powódki i pozwanych , a to: 11 800zł w przypadku Banku (...) SA , 15 000 złotych w przypadku (...) Bank SA - obecnie (...) SA oraz 30 000, 01 zł w przypadku Banku (...) SA , były tymi , które w całości A. C. (1) przekazała pozwanym po ich wypłaceniu przez pożyczkodawców i kredytobiorcę .

W ramach dochodzonego roszczenia powódka nie dochodzi kwoty 5000zł uznając , że sumę tę uzyskała jako wynagrodzenie za czynności podjęte w wykonaniu porozumienia stron sporu.

/ niekwestionowane przez stronę przeciwną oświadczenie pełnomocnika powódki na rozprawie apelacyjnej w dniu 21 listopada 2022/ zapis dźwiękowy minuty 8-27 , protokół skrócony k. 465 v akt /

Przy tak w części zmienionym , a także uzupełnionym stanie faktycznym , jako zasadny należy uznać sformułowany przez W. i T. J. (1) zarzut materialny.

Jak wynika z tej części motywów orzeczenia , które zostały przez Sąd Okręgowy poświęcono materialnej ocenie roszczenia A. C. (1) uznał , że porozumienie zawarte pomiędzy stronami sporu w oparciu o które pozwani mieli, uzyskując od powódki pieniądze z zaciągniętych pożyczek i kredytu , mieli spłacać zaciągnięte w ten sposób przez nią długi, jest czynnością prawną zgodną z prawem , a przy tym umową nienazwaną , które zawarcie mieści się w granicach swobody umów.

Stanowisko takie trafnie jest przez pozwanych podważane w ramach weryfikowanego zarzutu.

Przypomnieć należy ,że strony sporu zostały prawomocnie skazane za to , że nie mając zamiaru spłaty zobowiązań wynikających ze wskazywanych kilkakrotnie trzech umów , posługując się poświadczającym nieprawdę dokumentem , wprowadzili pracowników banków w błąd , doprowadzając do niekorzystnego rozporządzenia przez banki swoim mieniem , w kwotach odpowiadających wypłaconym powódce - stronie umów pożyczek i kredytu kwotom.

To , że rzeczywiście nikt z nich nie zamierzał spłacać tych zobowiązań świadczy także późniejsze zachowanie tak powódki jak i pozwanych.

A. C. (1) nie spłaciła dobrowolnie dotąd nawet minimalnej ich części , a małżonkowie J. nie tylko tego nie uczynili ale także konsekwentnie nadal twierdza , że zobowiązaną wobec banków jest tylko powódka - kuzynka W. J..

Porozumienie , które strony zawarły pomiędzy sobą , dotyczyło warunków na jakich w ten sposób , nielegalnie uzyskane pieniądze rozdysponowują pomiędzy siebie.

Co do zasady umowa którą druga strona za wynagrodzeniem przejmuje dług kontrahenta jest zgodna z prawem i mieści się granicach wyznaczonych przez zasadę swobody umów.

Tyle tylko , że jak wskazano wyżej , a wynika to z prawomocnego wyroku karnego skazującego , ani powódka ani pozwani nie mieli zamiaru spłacać zaciągniętych zobowiązań wobec banków i przy wykorzystaniu nieprawdziwego, celowo w tym celu przygotowanego dokumentu , którym A. C. posłużyła się , doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia majątkiem przez nie . Gdyby ich postępowanie było zgodnie z prawem, powódka nie spełniająca warunków decydujących o jej wiarygodności jako kredytobiorczyni nie mając tzw. „ zdolności kredytowej „ nie otrzymałaby tych pieniędzy , których podziału dokonali później pomiędzy siebie , na podstawie wskazanego porozumienia albowiem żaden z trzech banków pożyczek i kredytu A. C. (1) nie udzieliłby.

Stąd też porozumienie to należy ocenić jako niezgodne z prawem , bo prowadzące w swoich konsekwencjach do powstania skutków z nim niezgodnych, w postaci podziału nielegalnie pozyskanych pieniędzy.

/ por. także w tej kwestii uwagi W. Wąsowicza w opracowaniu „ Obejście prawa jako przyczyna nieważności czynności prawnej publ. w KPP z 1999 z. 1 /

Taka kwalifikacja porozumienia zawartego przez strony stanowi podstawę do uznania zarzutu materialnego podniesionego przez pozwanych za uzasadniony ale nie jest dostateczną przyczyną do tego aby uznać za uzasadniony , zawarty we wniosku ich środka odwoławczego postulat oddalenia powództwa A. C. (1) w całości.

Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych wynika , iż powódka przekazała poznawanym większość pieniędzy uzyskanych od banków na podstawie umów , która z nimi zawarła w dniach 25 lutego 2011r, 3 marca 2011r i 10 marca 2011r.

Nie było przedmiotem sporu pomiędzy stronami , iż przekazane sumy odpowiadały tym , które Sąd karny wskazał w treści opisu występków przypisanych stronom obecnego sporu, w wyroku skazującym z 13 czerwca 2013r. Była to zatem ogółem kwota 56 800, 01 zł [15 000 + 30 000, 01 zł + 11 800].

Z ustaleń tych wynika także , że z tej sumy powódka otrzymała 5 000zł , i kwoty tej stanowczo - jak wynikało to także z oświadczenia jej pełnomocnika złożonego na rozprawie apelacyjnej w dniu 21 listopada 2022r., nie zalicza do roszczenia dochodzonego pozwem.

W warunkach , gdy czynność w oparciu o którą doszło do przekazania środków finansowych pozwany przez powódkę była od samego początku nieważna, W. i T. J. (1) są zobowiązani do ich zwrotu – poza tą częścią [[kwota 5 000zł], której powódka w rozstrzyganej sprawie - nie domaga się - jako uzyskanych bez podstawy prawnej / *condictio indebiti*/ - art. 410 §2 kc

Dlatego też z tego tytułu A. C. (1) należna jest od pozwanych suma 51 800, 01 zł.

Fakty ustalone w postępowaniu dają ponadto podstawę do przyjęcia , że powódce należy się od pozwanych suma kwot jakie zostały od niej rzeczywiście wyegzekwowane na datę zamknięcia rozprawy przez Sądy obu instancji; przez Bank (...) SA i następcę prawnego pod tytułem szczególnym Banku (...) Fundusz (...) w W..

Jest to łączna kwota 1518, 18 zł [1510, 01 zł + 8,17 zł]

Dopuszczając się przestępstw wobec Banku (...) SA oraz (...) Bank SA / obecnie (...) SA / strony procesu , działając wspólnie i porozumieniu, doprowadziły do niekorzystnego rozporządzenia przez pokrzywdzone podmioty ich mieniem na ogólną sumę 56 800, 01 zł.

Chociaż w prawomocnym wyroku karnym skazani nie zostali zobowiązani do naprawienia wyrządzonych na skutek popełnionych występków szkód , to nadal są dłużnikami banków z tego tytułu , a podstawą prawną ich odpowiedzialności / cywilnej / jest norma art. 415 kc .

Ponieważ szkody powstały na skutek deliktu wyrządzonego przez pozwanych wspólnie, ich odpowiedzialność odszkodowawcza jest po myśli art. 441 § kc odpowiedzialnością solidarną.

W tym kontekście mimo, że w ramach apelacji pozwanych zagadnienie to nie jest poruszane, jako wynikające ze sposobu w jaki Sąd Okręgowy wyłożył normy prawa materialnego, stanowczo nie można uznać za trafne jego stanowiska zgodnie z którym pozwani mogą zwolnić się od nałożonych na nich obowiązków zwrotu części świadczeń zasądzonych na rzecz powódki, poprzez spełnienie ich na rzecz Banku (...) SA / pkt II i IV sentencji zaskarżonego orzeczenia /.

Powódka nie formułowała takiego żądania, a w motywach wyroku Sąd I instancji przyznaje, że te części rozstrzygnięcia, niejako obok niego, zamieścił w orzeczeniu z własnej inicjatywy, co było następstwem przyjętej oceny prawnej porozumienia pomiędzy stronami sporu. Już z tej przyczyny rozstrzygnięcia te nie mogą być uznane za zasadne.

W warunkach uznania, że całe porozumienie pomiędzy stronami [w tym ta jego część na której zdaje się opierać pogląd Sądu Okręgowego] jest ab initio nieważne, ocena taka tym bardziej doznaje potwierdzenia.

Powracając do głównego nurtu rozważań, ponieważ zarówno A. C. (1) jak i małżonkowie J. są solidarnie zobowiązani do naprawienia szkód doznanych przez banki, gdy w realizacji tego obowiązku indemnizacyjnego z majątku powódki wyegzekwowano dotąd ogółem kwotę 1518, 18zł., pozostali dłużnicy solidarni są zobowiązani do zwrotu tego świadczenia A. C. (1).

W związku z takim wnioskiem powiedzieć należy, że nie ma racji powódka uznając, że szkoda za naprawienie której J. odpowiadają, obejmuje wszystkie koszty, jakie dotąd są związane z dochodzeniem należności kredytowego i pożyczkowego od niej. Formalnie nie są oni stroną tych umów z których wynikają zarówno długi powódki jak i koszty ich egzekucyjnego zaspokojenia.

Pozwani odpowiadają natomiast za wyrównanie szkody wynikającej z niekorzystnego zadysponowania swoim majątkiem przez banki.

To, co na poczet odniesionych z tego tytułu szkód zostało rzeczywiście wyegzekwowane z majątku powódki jako dłużnika solidarnego, powinno zostać jej zwrócone przez pozostałych współdłużników.

Jakkolwiek o zakresie tego zwrotu po myśli art. 376 §1 kc, decyduje co do zasady wewnętrzny stosunek istniejący pomiędzy dłużnikami solidarnymi, a ewentualnie ten udział dopowiada równym częściom, tym nie mniej w rozstrzyganej sprawie, Sąd uznał, iż zwrot powinien nastąpić od obydwójga pozwanych łącznie albowiem są małżonkami, a popełniając przestępstwa z których wynikał uszczerbek podlegający wyrównaniu, także działali wspólnie i w porozumieniu.

Z podanych przyczyn Sąd II instancji, w częściowym uwzględnieniu apelacji pozwanych, zasądził od nich solidarnie na rzecz powódki kwotę stanowiącą sumę obu tych elementów - nienależnego świadczenia oraz sumy rzeczywiście, na datę zamknięcia rozprawy przed Sądem Apelacyjnym, wyegzekwowanej od A. C. – łącznie 53 318, 19 zł [1518, 18 + 51800,01].

Kwota ta jest należna od pozwanych wraz z ustawowymi odsetkami oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie, począwszy od dnia 29 stycznia 2015r czyli daty pisma procesowego / por .k. 55-60 akt / w którym A. C. sprecyzowała dochodzone roszczenie.

Pozwani już wcześniej zdawali sobie sprawę iż powódka dochodzi od nich świadczenia wyrównawczego wynikającego z zawartych umów pożyczki i kredytu / por k. 2 33 i 36 akt /, wobec czego w tej dacie tym bardziej można ich uznać za pozostających w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia dochodzonego przez powódkę.

W pozostałej części jako niezasadne powództwo ulegało oddaleniu.

Sąd II instancji, przy przedstawionej wyżej ocenie roszczenia powódki, zmieniając treść wyroku Sadu Okręgowego, przemodelował jego wewnętrzną strukturę, uwzględniając zakresy środków odwoławczych obu stron oraz to, że pozwani, których apelacja została w części uwzględniona, nie zakwestionowali wyroku Sądu I instancji w tych częściach, którymi rozstrzygnięto o wynagrodzeniu obu pełnomocników ustanowionych z urzędu, które zostało przyznane -w obu wypadkach - ze środków budżetowych ani tego, którym kosztami sądowymi został obciążony także Skarb Państwa

Z podanych przyczyn, w częściowym uwzględnieniu apelacji pozwanych i uznaniu apelacji powódki za niezasadną, Sąd Apelacyjny orzekł jak w punktach 1 I lit a/-c/ oraz 2 sentencji wyroku, na podstawie art. 386 §1 kpc i 385 kpc.

Rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd II instancji, stosując art. 102 kpc w zw. z art. 391 1 kpc, odstąpił od obciążania A. C. (1) kosztami należnymi pozwany.

Wziął pod rozwagę z jednej strony trudną sytuację majątkową i dochodową powódki, a z drugiej strony to, że środek odwoławczy małżonków J. został uwzględniony tylko w części, a przy tym niemal w połowie.

Taki sposób rozstrzygnięcia o tych kosztach oraz jego przyczyny współdecydowały również o tym, iż wynagrodzenia pełnomocników z urzędu zostały przyznane ze środków budżetowych a wyznacznikami ich wysokości były wskazane w apelacjach stron wartości przedmiotów zaskarżenia [27 670 zł i 85 452 zł].

SSA Grzegorz Krężolek